

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ ТА ОБЛІКУ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету фінансів та обліку
Андрій КІЗИМА
"08" _____ 2023р.

ЗАТВЕРДЖУЮ
В.о. проректора з НІР
Віктор ОСТРОВЕРХОВ
"08" _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни „БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ”

Ступінь вищої освіти - магістр

Галузь знань 07 „УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ”

Спеціальності 072 „Фінанси, банківська справа та страхування”

Освітньо-наукова програма „Публічні фінанси”

Кафедра ФІНАНСІВ ім. С. ЮРІЯ

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год)	Практичні заняття	ІРС (год)	Тренінг (год)	СРС (год)	Разом (год)	Екзамен (семестр)
Денна	I	I	30	15	5	4	96	150	I

31.08.2023 р.

Тернопіль – 2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки магістра галузі знань 07 „Управління та адміністрування” спеціальності 072 „Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок”, затвердженої Вченою Радою ЗУНУ (протокол № 10 від 23.06.2023 р.)

Робочу програму склав д.е.н., проф. Василь ДЕМ'ЯНИШИН

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фінансів ім. С. І. Юрія, протокол № 1 від 28 серпня 2023 р.

Зав. кафедри Ольга КИРИЛЕНКО

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності з фінансів, банківської справи, страхування та фондовий ринок, протокол № 1 від 30 серпня 2023 р.

Керівник групи забезпечення спеціальності Ольга КИРИЛЕНКО

Гарант ОП Тетяна КІЗИМА

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Дисципліна – «Бюджетний менеджмент»	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ЄКТС – 5	Галузь знань – 07 Управління та адміністрування	Статус дисципліни: обов'язкова Мова навчання – українська.
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність – 072 Фінанси, банківська справа та страхування	Рік підготовки: денна форма – 1 Семестр (сесії): денна форма – 1
Кількість змістових модулів – 3	Освітньо-наукова програма – «Публічні фінанси»	Лекції: денна форма – 30 год. Практичні заняття: денна форма – 15 год.
Загальна кількість годин – 150	Ступінь вищої освіти – магістр.	Самостійна робота: денна форма – 100 год. (у тому числі тренінг – 4 год.) Індивідуальна робота: денна форма – 5 год.
Тижневих годин: денна – 10 год., з них аудиторних – 3 год.		Вид підсумкового контролю – екзамен.

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Дисципліна «Бюджетний менеджмент» спрямована на формування у студентів системи знань в галузі методики та організації бюджетного менеджменту, набуття навичок підготовки та оформлення результатів моніторингу касового виконання бюджету та прийняття відповідних рішень в бюджетному процесі. Оволодіння цією дисципліною повинно виробити навички застосування методики бюджетного менеджменту при підготовці управлінських рішень, вміння організувати і проводити інформаційні дослідження, оформляти та формувати результати моніторингових процесів в галузі державного управління бюджетними ресурсами.

Саме це визначає мету даної навчальної дисципліни – вивчення функцій податкових, фінансових органів, законодавчої та виконавчої влади щодо бюджету та прийомів і методів, які використовують ці органи в процесі керування бюджетними ресурсами і відносинами, що виникають у процесі руху бюджетних потоків. Тільки на засадах чіткого розмежування функцій між

вказаними органами, належної організації бюджетного процесу в державі можливо забезпечити ефективне управління бюджетом.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- засвоїти теоретичні та організаційні основи бюджетного менеджменту;
- ознайомитися з порядком складання, розгляду, затвердження та виконання бюджетів усіх рівнів;
- вивчити систему управління бюджетними ресурсами та бюджетними потоками;
- набути навички використання теоретичних знань на практиці по управлінню бюджетними коштами загального та спеціального фондів;
- вміти формувати облікову інформацію за проведеними операціями з бюджетними коштами державного та місцевого бюджету;
- проводити контрольну-аналітичну роботу за цільовим витрачанням грошових коштів;
- здійснювати моніторинг за проведеними операціями з руху грошових коштів бюджету, з метою отримання узагальнюючої інформації та прийняття управлінських рішень по касовому виконанню бюджету;
- формувати вихідну інформацію, звітність для надання її користувачам, суб'єктам оперативного управління бюджетним процесом.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

Вивчення дисципліни «Бюджетний менеджмент» забезпечує формування таких компетентностей у здобувачів освіти:

- здатність приймати обґрунтовані рішення;
- здатність застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Засвоєння знань за програмою вступного фахового випробування по спеціальності (додаткового вступного фахового випробування по спеціальності).

2.5. Результати навчання:

- Застосовувати управлінські навички у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку;
- Застосовувати поглиблені знання в сфері фінансового, банківського та страхового менеджменту для прийняття рішень;
- Обґрунтувати вибір варіантів управлінських рішень у сфері фінансів, банківської справи, страхування та фондового ринку й оцінювати їх ефективність з урахуванням цілей, наявних обмежень, законодавчих та етичних аспектів.

2.6. Завдання лекційних занять:

- ознайомлення студентів відповідно до програми та робочого плану з основними питаннями, що стосуються організації бюджетного менеджменту, управління доходами, видатками, офіційними трансфертами, державними боргом та операціями, пов'язаними з ними;
- формування у студентів цілісної системи теоретичних знань з курсу «Бюджетний менеджмент».

2.7. Завдання проведення практичних занять:

- засвоїти механізм проведення операцій з бюджетними ресурсами, здійснення управлінських функцій в бюджетному процесі, прийняття рішень щодо оперативного управління доходами, видатками, офіційними трансфертами, державними боргом;
- навчитися використовувати набуті теоретичні знання з бюджетного менеджменту;
- закріпити теоретичні знання, одержані на лекціях.

3. ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ «БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи бюджетного менеджменту

Тема 1. Сутність та складові бюджетного менеджменту

Бюджетний менеджмент та його роль у бюджетному процесі. Визначення бюджетного менеджменту. Об'єкт і суб'єкти бюджетного менеджменту. Предмет бюджетного менеджменту як навчальної дисципліни. Нормативно-правова база управління бюджетом. Складові елементи організації бюджетного процесу. Органи управління бюджетом. Етапи і методи управлінської діяльності в бюджетному процесі.

Складові бюджетного менеджменту: бюджетне планування, організація виконання бюджету, облік і звітність з виконання бюджету, контроль за виконанням бюджету. Взаємозв'язок функцій і складових менеджменту.

Тема 2. Структура бюджету держави як об'єкта управління

Сутність та структура бюджету як об'єкта управління. Бюджет як економічна категорія. Характерні ознаки бюджетних відносин: всеохоплюючий і перерозподільний характер, законодавче регулювання, фондовий характер концентрації державних коштів. Бюджет як основний фінансовий план, склад і структура його доходів і видатків. Методи, джерела і принципи формування доходів. Класифікація видатків та форми бюджетного фінансування. Бюджетний дефіцит. Його причини, наслідки та межі. Джерела покриття бюджетного дефіциту. Бюджет як централізований фонд грошових коштів держави. Організація і завдання управління бюджетними потоками.

Бюджетний устрій і бюджетна система. Основи бюджетного устрою: види бюджетів, принципи побудови бюджетної системи, розмежування доходів і видатків між бюджетами, взаємовідносини між бюджетами. Склад і структура бюджетної системи України.

Розмежування доходів і видатків між бюджетами. Види взаємовідносин між бюджетами.

Тема 3. Органи управління бюджетом

Органи стратегічного управління бюджетом та їхні функції.

Міністерство фінансів України – центральний орган державної виконавчої влади в сфері фінансової діяльності. Законодавчі документи, якими керується Міністерство фінансів України у своїй діяльності. Основні завдання Міністерства фінансів України, його функції та права. Вертикальна структура

органів Міністерства фінансів. Структура центрального апарату міністерства. Фінансові департаменти обласних державних адміністрацій. Основні завдання, функції та права фінансових органів обласного рівня. Структура фінансового департаменту. Міські та районні фінансові органи в Україні: головні завдання, функції, права, структура. Законодавчі документи, якими керуються фінансові органи обласних державних адміністрацій, міські та районні фінансові органи.

Державна служба фінансового моніторингу України як орган державного управління.

Державна казначейська служба України, її призначення та функції. Структура управління Державної казначейської служби України. Вертикальна структура органів державної казначейської служби України.

Державна податкова служба України та Державна митна служба України в системі органів оперативного управління бюджетом.

Органи міжгалузевого оперативного управління бюджетними коштами та їхні функції.

Система органів галузевого управління бюджетними коштами.

Тема 4. Бюджетне планування

Економічні основи бюджетного планування. Бюджетне планування як складова частина фінансового, його зміст, принципи і завдання. Методи бюджетного планування. Рівні та етапи бюджетного планування. Вдосконалення бюджетного планування і регулювання бюджетів на основі розширення самостійності адміністративно-територіальних формувань.

Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі та особливості його застосування в Україні

Організація бюджетного планування. Підготовча робота до складання проекту бюджету. Визначення Основних напрямів бюджетної політики на наступний бюджетний період. Характеристика основних етапів розробки проекту бюджету. Підготовка, розроблення та аналіз бюджетних запитів і формування пропозицій проекту Державного бюджету України.

Завдання і методологія планування доходів бюджету. Інформаційне забезпечення планування доходів.

Бюджетні запити і планування видатків бюджету держави. Планування державних дотацій та субсидій.

Розгляд проекту Державного бюджету України в Кабінеті Міністрів України і прийняття постанови щодо схвалення проекту закону про Державний бюджет України. Представлення проекту бюджету Верховній Раді України, його розгляд в комісіях і комітетах. Представлення проекту Державного бюджету на сесії Верховної Ради України. Порядок внесення доповнень і зауважень до проекту бюджету. Затвердження Державного бюджету України. Закон про Державний бюджет України, його зміст.

Порядок складання проектів місцевих бюджетів, їх взаємозв'язок із проектом Державного бюджету України. Бюджет розвитку місцевих бюджетів. Інформація для складання проектів місцевих бюджетів. Розгляд проекту бюджету в органах виконавчої і законодавчої влади, внесення до нього поправок і зауважень. Затвердження місцевих бюджетів.

Кошторисне планування. Основи кошторисного планування. Норми і

нормативи кошторисного фінансування. Структура кошторису. Бюджетне нормування в Україні. Бюджетні нормативи і норми.

Змістовий модуль 2. Організація менеджменту на стадії виконання бюджету

Тема 5. Виконання бюджету

Поняття та принципи виконання бюджету. Органи, що забезпечують виконання бюджету, розподіл функцій між ними.

Розпис доходів і видатків як основа виконання бюджету, порядок та терміни його складання, внесення змін та доповнень. Бюджетна класифікація доходів і видатків, її роль у бюджетному процесі та виконанні бюджету.

Система справляння доходів бюджету. Розрахунки юридичних і фізичних осіб з бюджетом. Документообіг, пов'язаний із мобілізацією доходів.

Податковий менеджмент. Основи та організація податкової роботи. Правове регламентування встановлення і справляння податків. Облік платників і надходжень податків. Порядок та форми розрахунків із бюджетом.

Звірка доходів між податковими органами і органами Державної казначейської служби України.

Поняття бюджетного фінансування та його організація. Основні принципи фінансування видатків бюджету. Розпорядники коштів, їх права та обов'язки. Ступені розпорядників коштів по Державному і місцевих бюджетах.

Форми і методи фінансування із державного бюджету.

Організація фінансування із місцевих бюджетів. Документообіг у процесі фінансування із місцевих бюджетів.

Касове виконання бюджету. Системи касового виконання бюджету: банківська, казначейська, змішана. Органи, які беруть участь у касовому виконанні бюджету, розподіл функцій між ними. Касове виконання дохідної частини бюджету. Грошові кошти бюджету. Джерела формування та напрямки використання грошових коштів бюджету. Касове виконання видаткової частини бюджету.

Регулювання міжбюджетних потоків.

Тема 6. Облік виконання бюджету

Завдання бухгалтерського обліку виконання бюджету. Функції бухгалтерських служб фінансових, податкових, казначейських органів, розпорядників бюджетних коштів в організації обліку виконання бюджетів і кошторисів бюджетних установ. Організація синтетичного та аналітичного обліку виконання бюджету. Значення аналітичного обліку для оперативного керівництва (контролю) виконання бюджету.

Бухгалтерські документи, порядок їх складання, перевірки й обробки. Облікові реєстри, їх роль у бухгалтерському обліку виконання бюджету. Хронологічний і систематичний записи. Порядок зберігання бухгалтерських документів і облікових реєстрів.

План рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів. Характеристика рахунків.

Облік доходів державного бюджету. Облік операцій за доходами загального і спеціального фондів державного бюджету. Особливості обліку

доходів загального і спеціального фондів місцевих бюджетів.

Облік бюджетних зобов'язань і видатків розпорядників бюджетних коштів по державному бюджету. Операції з обліку бюджетних зобов'язань і видатків за загальним і спеціальним фондами державного бюджету.

Облік бюджетних зобов'язань і видатків розпорядників бюджетних коштів по місцевих бюджетах (загальний і спеціальний фонд).

Облік міжбюджетних відносин.

Облік операцій за взаємними розрахунками між бюджетами

Облік операцій за результатами виконання державного бюджету по загальному і спеціальному фондах.

Особливості визначення результатів виконання місцевих бюджетів

Визначення результатів виконання бюджету.

Тема 7. Звітність про виконання бюджету

Організація, види та форми бюджетної звітності. Звіти розпорядників коштів про використання бюджетних коштів одержаних із державного та місцевих бюджетів. Періодична звітність про виконання бюджетів.

Звітність розпорядників коштів про використання бюджетних коштів, одержаних із Державного та місцевих бюджетів України. Склад звітних документів, терміни і порядок їх подання.

Звітність органів Державної казначейської служби України про виконання державного бюджету. Склад звітних документів, терміни і порядок їх подання.

Звітність про виконання місцевих бюджетів. Склад звітних документів, терміни і порядок їх подання. Порядок затвердження звіту про виконання бюджету держави.

Тема 8. Контроль за виконанням бюджету

Сутність та призначення бюджетного контролю та його роль у бюджетному менеджменті. Види, форми та методи бюджетного контролю.

Види, форми та методи бюджетного контролю. Органи бюджетного контролю та їх класифікація.

Рахункова палата України, її функції, права і завдання.

Податковий контроль та його організація в Україні. Облік платників податків та надходжень податків і обов'язкових платежів. Податкова звітність, порядок і методи її перевірки. Камеральні перевірки податкових декларацій і звітів. Документальні перевірки правильності розрахунків із бюджетом. Оформлення результатів податкових перевірок.

Митний контроль. Митні органи України, їх функції та повноваження. Митне оформлення. Контроль митних органів за сплатою мита і митних платежів. Особливості контролю за переміщенням через митний кордон підакцизних товарів.

Контрольно-ревізійна робота з бюджету, її завдання та напрями. Державна аудиторська служба України, її завдання, повноваження та права. Організація і планування ревізій та перевірок. Порядок проведення ревізій. Оформлення та реалізація матеріалів ревізій. Бюджетний аудит.

Тема 9. Світовий досвід бюджетного менеджменту

Порівняльна характеристика організації бюджетного процесу у зарубіжних країнах.

Управління бюджетним процесом в розвинутих країнах. Демократичний вибір бюджетних пріоритетів. Політичний механізм бюджетних рішень. Органи оперативного управління бюджетом та бюджетного контролю.

Бюджетне планування. Економіко-аналітичні засади бюджетування. Методи програмного аналізу і раціоналізація розробки бюджетів. Програмно-цільові бюджети. Складання бюджетів «на нульовій основі». Планування інвестицій за методом «затрати-вигоди».

Виконання бюджету і бюджетний контроль. Методи контролю. Ревізійні органи законодавчої влади. Контроль за видатками. Забезпечення виконання намірів парламенту. Ефективність використання коштів. Регулювання між бюджетних відносин.

**4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ
З ДИСЦИПЛІНИ «БЮДЖЕТНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ»
денна форма навчання**

Назви теми	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи бюджетного менеджменту					
Тема 1. Сутність та складові бюджетного менеджменту	3	2	10	1	Питання, тести
Тема 2. Структура бюджету держави як об'єкта управління	4	2	10	1	Питання, тести
Тема 3. Органи управління бюджетом	4	2	10	1	Питання, тести
Тема 4. Бюджетне планування	4	2	10	1	Питання, тести
Змістовий модуль 2. Організація менеджменту на стадії виконання бюджету					
Тема 5. Виконання бюджету	3	2	10	1	Питання, тести
Тема 6. Облік виконання бюджету	3	2	10	-	Питання, тести
Тема 7. Звітність про виконанням бюджету	3	1	10	-	Питання, тести
Тема 8. Контроль за виконанням бюджету	3	1	13	-	Питання, тести
Тема 9. Світовий досвід бюджетного менеджменту	3	1	13	-	Питання, тести
Разом	30	15	100	5	-

5. ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Змістовий модуль 1.

Практичне заняття №1.

Тема: Сутність та складові бюджетного менеджменту.

Мета: Засвоєння сутності та складових бюджетного менеджменту.

Вивчення нормативно-правової бази та системи органів управління бюджетом.

Питання для обговорення:

1. Сутність та зміст бюджетного менеджменту, як підсистеми фінансового менеджменту.
2. Об'єкт та суб'єкт системи управління бюджетом.
3. Предмет бюджетного менеджменту як навчальної дисципліни.
4. Нормативно-правова база управління бюджетом.
5. Бюджетний кодекс України, як основа визначення засад організації бюджетного процесу.
6. Система управління бюджетом:
 - органи управління бюджетом;
 - етапи, методи, які використовують в бюджетному процесі.
7. Складові бюджетного менеджменту: взаємозв'язок функцій і складових менеджменту.

Практичне заняття №2.

Тема: Структура бюджету держави як об'єкта управління.

Мета: Вивчення сутності, складу та структури доходів і видатків бюджету.

Засвоєння принципів розмежування доходів і видатків між бюджетами.

Розуміння сутності бюджетного дефіциту та державного боргу.

Питання для обговорення:

1. Сутність бюджету, як економічної категорії.
2. Бюджет як фінансовий план, склад і структура його доходів і видатків.
3. Структура бюджетної системи.
4. Бюджетний дефіцит, його причини, наслідки та межі.
5. Бюджет як централізований фонд грошових коштів держави. Організація і завдання управління бюджетними потоками.
6. Розмежування доходів і видатків між бюджетами, взаємовідносини між бюджетами.
7. Гарантії щодо виконання боргових зобов'язань.
8. Граничний обсяг державного боргу.

Практичне заняття №3.

Тема: Органи управління бюджетом.

Мета: Засвоєння функцій, прав, обов'язків органів загального та оперативного управління бюджетом.

Питання для обговорення:

1. Органи стратегічного управління бюджетом та їхні функції.
2. Діяльність Міністерства фінансів України у сфері управління бюджетом.
3. Місцеві фінансові органи: головні завдання, функції, права, структура.

4. Державна служба фінансового моніторингу України як орган державного управління.
5. Державна казначейська служба України, її призначення та структура.
6. Державна податкова служба України та Державна митна служба України в системі органів оперативного управління бюджетом.
7. Органи міжгалузевого оперативного управління бюджетними коштами та їхні функції.
8. Система органів галузевого управління бюджетними коштами.

Практичне заняття №4.

Тема: Бюджетне планування.

Мета: Засвоєння методів та етапів бюджетного планування. Розуміння організації планування державного бюджету та порядку складання проектів місцевих бюджетів.

Питання для обговорення:

1. Бюджетне планування як складова частина фінансового, його зміст, принципи і завдання.
2. Методи бюджетного планування. Рівні та етапи бюджетного планування.
3. Управлінські рішення і їхня роль у бюджетному менеджменті на етапі прогнозних розрахунків доходів і видатків бюджету.
4. Організація бюджетного планування. Характеристика основних етапів розробки проекту бюджету.
5. Розгляд проекту державного бюджету в Кабінеті Міністрів України.
6. Затвердження державного бюджету. Закон про Державний бюджет України, його зміст.
7. Порядок складання проектів місцевих бюджетів, їх взаємозв'язок із проектом державного бюджету.
8. Зміст проектів рішень про місцевий бюджет та матеріалів що до нього додаються.
9. Затвердження місцевих бюджетів.
10. Завдання і методологія планування доходів і видатків бюджету. Інформаційне забезпечення планування.
11. Розподіл обсягів міжбюджетних трансфертів між державним та місцевими бюджетами.
12. Основи кошторисного планування.

Змістовий модуль 2.

Практичне заняття №5.

Тема: Виконання бюджету.

Мета: Розуміння основ виконання бюджету та бюджетної класифікації доходів і видатків. Визначення понять «бюджетне призначення», «касове виконання», Розгляд стадій виконання бюджету та порядку надання бюджетних трансфертів.

Питання для обговорення:

1. Поняття та принципи виконання бюджету. Органи, що забезпечують виконання бюджету, розподіл функцій між ними.
2. Бюджетна класифікація доходів і видатків, її роль у бюджетному процесі та

виконанні бюджету.

3. Система справляння доходів бюджету. Розрахунки юридичних і фізичних осіб з бюджетом.

4. Стадії виконання Державного бюджету України за видатками.

5. Бюджетне призначення, як повноваження що надане головному розпоряднику бюджетних коштів та бюджетні зобов'язання що беруться розпорядниками коштів та проведення видатків.

6. Касове виконання дохідної та видаткової частини бюджету.

7. Бюджетні трансферти. Взаємні розрахунки між бюджетами, причини їх виникнення та порядок проведення. Документообіг.

Практичне заняття №6.

Тема: Облік виконання бюджету.

Мета: Обговорення завдань та значення аналітичного обліку. Розгляд бухгалтерських документів та вивчення обліку виконання бюджету.

Питання для обговорення:

1. Завдання, значення та організація обліку виконання бюджетів.
2. Бухгалтерські документи та реєстри, порядок їх складання, перевірки та обробки.
3. План рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів.
4. Облік доходів державного бюджету.
5. Особливості обліку доходів місцевих бюджетів.
6. Облік бюджетних зобов'язань і видатків розпорядників бюджетних коштів по державному бюджету.
7. Облік бюджетних зобов'язань і видатків розпорядників бюджетних коштів по місцевих бюджетах.
8. Облік міжбюджетних відносин.
9. Визначення результатів виконання державного бюджету.
10. Особливості визначення результатів виконання місцевих бюджетів.

Практичне заняття №7.

Тема: Звітність про виконання бюджету.

Мета: Засвоєння сутності та порядку здійснення контролю за виконанням бюджету. Розгляд повноважень органів, які здійснюють бюджетний контроль.

Питання для обговорення:

1. Організація, види та форми бюджетної звітності.
2. Звіти розпорядників коштів про використання бюджетних коштів.
3. Періодична звітність про виконання державного бюджету.
4. Річна звітність про виконання Державного бюджету України.
5. Звітність про виконання місцевих бюджетів.
6. Розгляд і затвердження звітів про виконання бюджету.

Практичне заняття №8.

Тема: Контроль за виконанням бюджету.

Мета: Засвоєння сутності та порядку здійснення контролю за виконанням бюджету. Розгляд повноважень органів, які здійснюють бюджетний контроль.

Питання для обговорення:

1. Сутність та призначення фінансового контролю, його роль у бюджетному менеджменті.
2. Види, форми та методи бюджетного контролю.
3. Органи бюджетного контролю, їх повноваження за дотриманням бюджетного законодавства.
4. Рахункова палата України, її функції, права і завдання в організації контролю за виконанням бюджету.
5. Державна аудиторська служба України, її завдання.
6. Порядок проведення ревізій фінансових органів щодо складання і виконання бюджету.
7. Податковий контроль та його організація в Україні.
8. Контроль Державної казначейської служби України за виконанням бюджету.
9. Митний контроль.
10. Оформлення і реалізація результатів ревізій.
11. Бюджетний аудит.

Практичне заняття №9.

Тема: Світовий досвід бюджетного менеджменту.

Мета: Засвоєння світового досвіду бюджетного менеджменту.

Питання для обговорення:

1. Порівняльна характеристика організації бюджетного процесу у зарубіжних країнах.
2. Бюджетний федералізм: світовий досвід теорії та практики.
3. Фінансово-управлінські технології формування бюджету у зарубіжних країнах.
4. Перспективне бюджетне планування у світовій практиці.
5. Світовий досвід бюджетного прогнозування.
6. Практика виконання бюджету у зарубіжних країнах.
7. Управління державним боргом у світовій практиці.
8. Світовий досвід організації бюджетного контролю.

6. КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

Комплексне індивідуальне завдання (КПЗ) з дисципліни «Бюджетний менеджмент» виконується самостійно кожним студентом відповідно до списку у групі у вигляді комплексної задачі. КПЗ охоплює усі основні теми дисципліни «Бюджетний менеджмент». Метою виконання КПЗ є опрацювання інструктивної та законодавчої бази, оволодіння навичками практичного застосування аналітичних методів при аналізі виконання бюджетів усіх видів. Виконання КПЗ з дисципліни «Бюджетний менеджмент» є одним із обов'язкових модулів.

Варіанти КПЗ з дисципліни «Бюджетний менеджмент»:

Задача 1

Проаналізувати склад і структуру доходів державного бюджету за останні 6 років (заповнити табл. 1), виявити та оцінити існуючі зміни. Побудувати діаграму співвідношення податкових та неподаткових надходжень державного бюджету за аналогічний період.

Таблиця 1

Структура доходів Державного бюджету України

Показники	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Податкові надходження, в т. ч.						
податок на прибуток підприємств						
податок на додану вартість						
акцизний податок						
МИТО						
Неподаткові надходження						
Доходи від операцій з капіталом						
Офіційні трансферти						

Задача 2

Здійснити аналіз структури видатків державного бюджету за останні 6 років, результати якого відобразити в табл. 2. Виявити основні тенденції зміни видаткової частини бюджету.

Таблиця 2

Структура видатків Державного бюджету України

Напрямки видатків	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1. Економічна діяльність.						
2. Соціальний захист населення.						
3. Соціально-культурна сфера.						
4. Оборона.						
5. Міжнародна діяльність.						
6. Державне управління, правоохоронна діяльність і безпека держави.						
7. Обслуговування боргу.						
8. Інші видатки.						

Задача 3

Охарактеризувати сучасну практику утворення та погашення бюджетного дефіциту. Графічно зобразити динаміку дефіциту державного бюджету, оцінити наслідки існуючих змін.

Задача 4

Здійснити аналіз джерел формування та напрямків використання коштів, отриманих за рахунок державного кредиту. Дослідити сучасний стан боргового навантаження на економіку України, проаналізувавши основні показники боргової безпеки держави. Зробити висновки.

Таблиця 3

Показник	Порогове значення	Рівень в Україні
1. Співвідношення обсягу державного боргу та ВВП.	60%	
2. Співвідношення обсягу державного боргу та доходів державного бюджету.	300%	
3. Співвідношення платежів за державним боргом та ВВП.	7%	
4. Співвідношення планових платежів з обслуговування державного боргу та експорту товарів та послуг.	20-25%	
5. Співвідношення платежів за державним боргом та доходів державного бюджету.	45%	

Задача 5

Зазначити, до якого бюджету зараховуються названі нижче доходи:

- 1) 45 відсотків рентної плати за спеціальне використання води (крім рентної плати за спеціальне використання води водних об'єктів місцевого значення);
- 2) надходження від реалізації комунального майна міста;
- 3) надходження від податку на прибуток підприємств комунальної власності міста з районним поділом;
- 4) надходження від відчуження частки державного майна;
- 5) 70 відсотків рентної плати за користування надрами для видобування корисних копалин загальнодержавного значення;
- 6) 37 відсотків надходжень рентної плати за спеціальне використання лісових ресурсів у частині деревини, заготовленої в порядку рубок головного користування;
- 7) суми процентів за користування тимчасово вільними бюджетними коштами міста;
- 8) надходження дивідендів, нарахованих на акції (частки, паї) господарських товариств, що є у власності територіальної громади міста Києва;
- 9) надходження від продажу комунального майна району;
- 10) власні надходження бюджетних установ, що утримуються за рахунок обласного бюджету;
- 11) плата за ліцензії та сертифікати, що сплачується ліцензіатами, які здійснюють діяльність на території міст Києва та Севастополя;

12) плата за землю, що справляється на території району міста державного значення;

13) податок на доходи фізичних осіб, що сплачується (перераховується) на території міста Києва;

14) місцеві податки і збори;

15) 30 відсотків грошових стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності.

Задача 6

Вказати, до якого бюджету треба віднести такі видатки:

- 1) утримання дитячих садків комунальної власності району в місті;
- 2) утримання державної пожежної охорони в місті Канів;
- 3) утримання поліклініки районного управління охорони здоров'я;
- 4) утримання Національної академії наук України;
- 5) утримання обласного суду;
- 6) утримання Академії аграрних наук України;
- 7) видатки на проведення виборів народних депутатів України;
- 8) утримання дитячого садка, що належить підприємству Міністерства промислової політики;
- 9) утримання Київського економічного технікуму КНЕУ;
- 10) поповнення книжкового фонду районного Будинку культури;
- 11) будівництво загальноосвітньої школи-інтернату в сільській місцевості;
- 12) обслуговування державного боргу;
- 13) державні програми підтримки регіонального розвитку та пріоритетних галузей економіки;
- 14) утримання органів місцевого самоврядування міста районного значення;
- 15) вищу освіту (на оплату послуг з підготовки фахівців, наукових та науково-педагогічних кадрів у вищих навчальних закладах I-IV рівнів акредитації державної та комунальної власності відповідно до програм соціально-економічного розвитку району);
- 16) на дошкільну освіту в селі;
- 17) на первинну медико-санітарну, амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу в місті обласного значення;
- 18) компенсаційні виплати за пільговий проїзд окремих категорій громадян в місті Тернополі;
- 19) державні культурно-освітні програми (обласні бібліотеки, музеї та виставки, включаючи заклади та установи комунальної власності, яким надано статус національних).

Задача 7

Заповнити табл. 4. «Процедура бюджетного планування в Україні» за такими варіантами:

I

1. Складання проекту Закону «Про Державний бюджет України».
2. Складання проекту місцевого бюджету.
3. Розгляд проекту Закону «Про Державний бюджет України».

II

4. Розгляд місцевого бюджету.
5. Прийняття Закону «Про Державний бюджет України».
6. Прийняття місцевого бюджету.

Таблиця 4

Процедура бюджетного планування в Україні

Документи та інформація, необхідні для складання, розгляду і затвердження бюджету	Державні органи, які беруть участь у бюджетному плануванні	Регламентовані терміни окремих етапів бюджетного планування

Задача 8

Виконання дохідної частини бюджету.

На рахунки, що відкриті в Головному управлінні Державної казначейської служби України, для зарахування доходів до Державного і місцевих бюджетів України надійшли такі види доходів і в таких обсягах:

Таблиця 5

Види доходів	Сума, тис. грн.
• податок на прибуток підприємств	800,0
• податок на доходи фізичних осіб	100,0
• податок на додану вартість	500,0
• акцизний податок із вироблених в Україні товарів	360,0
• акцизний податок із ввезених на територію України товарів	75,0
• збір за спеціальне використання лісових ресурсів державного значення	10,0
• збір за спеціальне використання водних ресурсів загальнодержавного значення	20,0
• плата за землю	80,0
• ввізне мито	90,0
• вивізне мито	45,0
• збір за першу реєстрацію транспортних засобів	5,0
• єдиний податок	24,0
• надходження від грошово-речових лотерей	7,0

• рентна плата	47,0
• державне мито	3,4
• надходження від штрафів та фінансових санкцій	6,3
• надходження коштів від реалізації конфіскованого майна	29,3

Установлено, що сплачено надмірно податку з прибутку підприємств на суму 15 тис. грн., а податку з доходів фізичних осіб на суму 7 тис. грн. Відшкодуванню підлягає податок на додану вартість на суму 50 тис. грн.

Необхідно:

I

1. Із наведеного вище переліку назвати види доходів, які згідно з чинною бюджетною класифікацією відносяться відповідно до податкових і неподаткових надходжень.

2. Назвіть доходи, які у повному обсязі зараховуються до Державного бюджету України або до місцевих бюджетів.

3. Назвіть види доходів, які розподіляються між Державним бюджетом України і місцевими бюджетами; між видами місцевих бюджетів. Зазначте пропорції розподілу. Як здійснюється цей розподіл органами казначейства?

II

4. Назвіть види доходів, які розподіляються між загальним і спеціальними фондами відповідного бюджету. Зазначте пропорції розподілу. Як здійснюється цей розподіл органами казначейства?

5. На підставі яких документів і як буде здійснюватися повернення надмірно внесених платежів та відшкодування податку на додану вартість?

6. Які форми документів і для чого складають в Головному управлінні Державної казначейської служби України про доходи, що надійшли на рахунок відповідного бюджету?

Задача 9

Скласти проведення за такими операціями з виконання бюджету (на рівні Головного управління Державної казначейської служби України).

I

А

1. Надійшли доходи загального фонду державного бюджету.

2. Перераховано кошти загального фонду державного бюджету до Державного казначейства України.

3. Повертаються надмірно або помилково сплачені кошти платникам податків, зборів, інших обов'язкових платежів з загального фонду державного бюджету.

4. Надійшли кошти, які розподіляються між загальним і спеціальним

фондами державного бюджету.

5. Надійшли кошти, тимчасово віднесені на доходи державного бюджету.

Б

1. Надійшли доходи, які підлягають розподілу між державним і місцевими бюджетами.

2. Проведено розмежування між державним і місцевими бюджетами.

3. Зараховано до загального фонду державного бюджету розподілені кошти.

4. Повертаються надмірно або помилково сплачені кошти, які підлягають розподілу між державним і місцевими бюджетами.

5. Надійшли доходи загального фонду державного бюджету.

II

А

1. Надійшли доходи спеціального фонду державного бюджету.

2. Перераховано кошти спеціального фонду державного бюджету до Державного казначейства України.

3. Повертаються надмірно або помилково сплачені кошти спеціального фонду державного бюджету платникам.

4. Повертаються надмірно або помилково сплачені кошти, які підлягають розподілу між загальним і спеціальним фондами державного бюджету.

5. Перераховано дотацію місцевим бюджетам за рахунок надходжень загального фонду державного бюджету.

Б

1. Виділено кошти загального фонду місцевого бюджету розпорядникам.

2. Перераховано кошти з особового рахунка розпорядника своїм підвідомчим органам (реєстраційні рахунки відкриті на балансі управління).

3. Проведено оплату рахунків.

4. Надійшли власні надходження розпорядників, які відносяться до спеціального фонду місцевого бюджету та обслуговуються управлінням.

5. Проведено оплату рахунків розпорядникам коштів місцевого бюджету (спеціальний фонд), які обслуговуються в управлінні Державного казначейства.

III

А

1. Виділено кошти спеціального фонду місцевого бюджету розпорядникам.

2. Перераховано кошти з особового рахунка розпорядника своїм підвідомчим органам (реєстраційні рахунки відкриті на балансі управління).

3. Проведено оплату рахунків розпорядникам коштів місцевого бюджету (спеціальний фонд), які обслуговуються в управлінні Державного казначейства.

4. Проведено оплату рахунків (загальний фонд).

5. Надійшли кошти для здійснення видатків своїм підвідомчим установам та проведення оплати рахунків на ім'я розпорядників коштів нижчого ступеня.

Б

1. Надійшли доходи загального фонду місцевих бюджетів.

2. Повернуто надмірно або помилково сплачені кошти загального фонду місцевого бюджету платникам.

3. Надійшли кошти, які підлягають розподілу між загальним та спеціальним фондами місцевого бюджету.

4. Проведено розподіл коштів між загальним та спеціальним фондами місцевого бюджету.

5. Повернуто надмірно внесені або помилково сплачені кошти, які підлягали розподілу між загальним та спеціальним фондами місцевого бюджету.

Задача 10

**Скласти звіт про виконання державного бюджету за 2022 р. (табл. 6).
Зробити відповідні висновки.**

Таблиця 6

Показники	Затверджено з урахуванням змін	Виконано	Відхилення	
			+ / -	%
Доходи				
Податкові надходження, в т. ч.				
податок на прибуток підприємств				
податок на додану вартість				
акцизний податок				
мито				
Неподаткові надходження				
Доходи від операцій з капіталом				
Офіційні трансферти				
Видатки				
Поточні видатки				
Капітальні видатки				

Теми для підготовки рефератів/доповідей

№ з/п	Тематика
1.	Бюджетний менеджмент як дієвий механізм державного управління та місцевого самоврядування.

2.	Бюджет як інструмент регулювання економіки та забезпечення добробуту населення.
3.	Теоретичні засади бюджетної децентралізації: нормативна та позитивна теорія бюджетного федералізму.
4.	Бюджетна система в умовах ринкових і демократичних перетворень: проблеми становлення та реформування.
5.	Бюджетне планування і прогнозування в Україні: практика та проблеми розвитку в сучасних умовах.
6.	Суперечності взаємодії елементів програмно-цільового методу бюджетування.
7.	Складання проекту бюджету держави: прагматика, проблематика та шляхи удосконалення.
8.	Проблеми удосконалення бюджетного процесу в Україні.
9.	Доходи бюджету як домінанта фінансової стабільності держави.
10.	Динаміка структурних змін у доходах і видатках бюджету України: ретроспектива та сучасний прагматизм.
11.	Видатки бюджету як інструмент забезпечення суспільних благ.
12.	Бюджетний дефіцит в Україні: причини виникнення, джерела фінансування та соціально-економічні наслідки.
13.	Бюджетний дефіцит в теорії та практиці західних демократій.
14.	Фінансові проблеми місцевих органів влади в Україні.
15.	Місцеві бюджети України в утвердженні державності та демократизації суспільного життя.
16.	Проблеми формування та використання фінансових ресурсів територіальних громад.
17.	Актуальні проблеми та перспективи місцевих запозичень в Україні.
18.	Зарубіжний досвід організації місцевих фінансів.
19.	Міжбюджетні відносини та їх вплив на економічний розвиток регіонів.
20.	Реформування міжбюджетних відносин в Україні.
21.	Державні запозичення в системі чинників фінансової стабільності та боргової безпеки України.
22.	Державний зовнішній борг України: оптимізація формування та механізм управління.
23.	Світова зовнішня заборгованість: сучасні тенденції та проблеми врегулювання.
24.	Реалізація бюджетної стратегії і тактики на Україні.
25.	Необхідність посилення дієвості державного фінансового контролю за використанням бюджетних коштів.
26.	Контрольні повноваження Міністерства фінансів України в бюджетному процесі.
27.	Державна податкова політика в Україні: організаційно-правові аспекти

	здійснення.
28.	Напрями підвищення фіскальної ефективності оподаткування доходів населення.
29.	Організаційно-правові основи митного контролю в Україні.
30.	Проблеми та завдання Державної аудиторської служби України в умовах реформування фінансового контролю.
31.	Особливості бюджетної системи країн з розвинутою економікою.
32.	Застосування методу бюджетування на нульовій основі в зарубіжній практиці.
33.	Цілі, етапи, процедури, властивості програмно-цільового бюджетування в зарубіжній практиці.
34.	Особливості функціонування системи бюджетного менеджменту в ЄС.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

При вивченні курсу «Бюджетний менеджмент» самостійна робота здійснюється позааудиторно при виконанні самостійних завдань, зміст яких наведено нижче, виконання домашньої контрольної роботи, а також при підготовці до екзамену.

Самостійна робота студентів полягає у вивченні та опрацюванні основної та додаткової літератури, законодавчих та нормативних документів, виконанні практичних завдань.

Самостійна робота виконується за такими правилами.

Для виконання самостійної роботи необхідно завести окремий зошит, в якому акуратно і розбірливо без скорочень слід виконувати завдання у визначеній послідовності.

Перед виконанням кожного теоретичного завдання необхідно скласти його план або виконувати за планом, рекомендованим викладачем.

Перед виконанням кожного практичного завдання наводиться його умова, розрахунки повинні супроводжуватись певними поясненнями, результати розрахунків – одиницями виміру.

Виконання усіх видів передбаченої цими вказівками самостійної роботи є необхідною передумовою допуску студента до іспиту з предмету «Бюджетний менеджмент».

Для самостійного та більш детального опрацювання виносяться наступні питання:

№ з/п	Тематика	К-сть годин для ДФН
1.	ТЕМА 1. СУТНІСТЬ ТА СКЛАДОВІ БЮДЖЕТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ. 1.1. Сутність бюджетного менеджменту. 1.2. Об'єкт та суб'єкти бюджетного менеджменту. 1.3. Предмет та завдання бюджетного менеджменту.	10

	<p>1.4. Нормативно-правова база бюджетного менеджменту.</p> <p>1.5. Система управління бюджетом.</p> <p>1.6. Складові бюджетного менеджменту та взаємозв'язок між ними.</p>	
2.	<p>ТЕМА 2. СТРУКТУРА БЮДЖЕТУ ДЕРЖАВИ ЯК ОБ'ЄКТА УПРАВЛІННЯ.</p> <p>2.1. Сутність бюджету та його роль у суспільстві.</p> <p>2.2. Бюджет як основний централізований фонд грошових коштів держави.</p> <p>2.3. Бюджет як основний фінансовий план країни.</p> <p>2.4. Методи, принципи та джерела формування доходів бюджету.</p> <p>2.5. Класифікація видатків та форми бюджетного фінансування.</p> <p>2.6. Бюджетний дефіцит, його причини, наслідки, методи, джерела покриття.</p> <p>2.7. Організація і завдання управління бюджетними потоками.</p> <p>2.8. Бюджетний устрій та бюджетна система України.</p> <p>2.9. Розмежування доходів і видатків між бюджетами.</p> <p>2.10. Взаємовідносини між бюджетами.</p>	10
3.	<p>ТЕМА 3. ОРГАНИ УПРАВЛІННЯ БЮДЖЕТОМ.</p> <p>3.1. Органи стратегічного управління бюджетом та їхні функції.</p> <p>3.2. Міністерство фінансів України – центральний орган державної виконавчої влади у сфері оперативного управління бюджетом, структура його апарату, завдання, функції та права.</p> <p>3.3. Місцеві фінансові органи, їхні функції, права і структура.</p> <p>3.4. Державна служба фінансового моніторингу України як орган державного управління.</p> <p>3.5. Державна казначейська служба України, її призначення та структура центрального апарату, основні завдання, функції та права.</p> <p>3.6. Територіальні органи Державної казначейської служби України, головні завдання, функції, права, структура.</p> <p>3.7. Державна податкова служба України та Державна митна служба України в системі органів оперативного управління бюджетом.</p> <p>3.8. Органи міжгалузевого оперативного управління бюджетними коштами та їхні функції.</p> <p>3.9. Система органів галузевого управління бюджетними коштами.</p>	10
4.	<p>ТЕМА 4. БЮДЖЕТНЕ ПЛАНУВАННЯ.</p> <p>4.1. Економічні основи бюджетного планування, його зміст, принципи і завдання.</p> <p>4.2. Етапи, методи та рівні бюджетного планування.</p> <p>4.3. Організація бюджетного планування. Основні етапи розробки проекту бюджету.</p> <p>4.4. Програмно-цільовий метод у бюджетному процесі та особливості його застосування в Україні.</p> <p>4.5. Порядок складання проекту Державного бюджету України.</p>	10

	<p>4.6. Розгляд і затвердження Державного бюджету України.</p> <p>4.7. Порядок складання, розгляду і затвердження місцевих бюджетів.</p> <p>4.8. Бюджетний регламент, його зміст, завдання та засади побудови.</p> <p>4.9. Завдання і методологія планування доходів бюджету.</p> <p>4.10. Завдання і методологія планування видатків бюджету.</p> <p>4.11. Особливості планування доходів і видатків місцевих бюджетів.</p> <p>4.12. Кошторисне планування, його основи. Види та структура кошторисів бюджетних установ.</p> <p>4.13. Оперативно-сітьові показники, що визначають обсяг бюджетних асигнувань.</p> <p>4.14. Норми і нормативи кошторисного планування та фінансування.</p>	
5.	<p>ТЕМА 5. ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТУ.</p> <p>5.1. Поняття та принципи виконання бюджету.</p> <p>5.2. Бюджетна класифікація та її роль у бюджетному процесі.</p> <p>5.3. Розпис доходів і видатків як основа виконання бюджету.</p> <p>5.4. Система справляння доходів бюджету.</p> <p>5.5. Податковий менеджмент.</p> <p>5.6. Поняття бюджетного фінансування, його організація та принципи.</p> <p>5.7. Розпорядники бюджетних коштів, їхні права та обов'язки.</p> <p>5.8. Виконання дохідної частини бюджетів.</p> <p>5.9. Виконання видаткової частини бюджетів.</p> <p>5.10. Касове виконання бюджету.</p> <p>5.11. Організація та регулювання міжбюджетних потоків.</p>	10
6.	<p>ТЕМА 6. ОБЛІК ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТІВ.</p> <p>6.1. Завдання, значення та організація обліку виконання бюджетів.</p> <p>6.2. Бухгалтерські документи та реєстри, порядок їх складання, перевірки та обробки.</p> <p>6.3. План рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів.</p> <p>6.4. Облік доходів державного бюджету.</p> <p>6.5. Особливості обліку доходів місцевих бюджетів.</p> <p>6.6. Облік бюджетних зобов'язань і видатків розпорядників бюджетних коштів по державному бюджету.</p> <p>6.7. Облік бюджетних зобов'язань і видатків розпорядників бюджетних коштів по місцевих бюджетах.</p> <p>6.8. Облік міжбюджетних відносин.</p> <p>6.9. Визначення результатів виконання державного бюджету.</p> <p>6.10. Особливості визначення результатів виконання місцевих бюджетів.</p>	10
7.	<p>ТЕМА 7. ЗВІТНІСТЬ ПРО ВИКОНАННЯ БЮДЖЕТІВ.</p> <p>7.1. Організація, види та форми бюджетної звітності.</p>	10

	<p>7.2. Звіти розпорядників коштів про використання бюджетних коштів одержаних із державного та місцевих бюджетів.</p> <p>7.3. Періодична звітність про виконання бюджетів.</p> <p>7.4. Річна звітність про виконання Державного бюджету України.</p> <p>7.5. Звітність про виконання місцевих бюджетів.</p> <p>7.6. Розгляд і затвердження звітів про виконання бюджетів.</p>	
8.	<p>ТЕМА 8. КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ БЮДЖЕТІВ.</p> <p>8.1. Сутність та призначення бюджетного контролю, його роль у бюджетному менеджменті.</p> <p>8.2. Види, форми та методи бюджетного контролю.</p> <p>8.3. Органи бюджетного контролю, їхня класифікація.</p> <p>8.4. Рахункова палата України, її функції, права і завдання.</p> <p>8.5. Податковий контроль та його організація в Україні.</p> <p>8.6. Митний контроль та його організація в Україні.</p> <p>8.7. Контроль органів Державної казначейської служби України за виконанням бюджету.</p> <p>8.8. Контрольно-ревізійна робота, її завдання та напрями.</p> <p>8.9. Державна аудиторська служба України, її завдання, повноваження та права.</p> <p>8.10. Організація і планування ревізій та перевірок.</p> <p>8.11. Порядок проведення ревізій.</p> <p>8.12. Оформлення та реалізація матеріалів ревізій.</p> <p>8.13. Бюджетний аудит.</p>	13
9.	<p>ТЕМА 9. СВІТОВИЙ ДОСВІД БЮДЖЕТНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ.</p> <p>9.1. Порівняльна характеристика організації бюджетного процесу у зарубіжних країнах.</p> <p>9.2. Бюджетний федералізм: світовий досвід теорії та практики.</p> <p>9.3. Фінансово-управлінські технології формування бюджету у зарубіжних країнах.</p> <p>9.4. Перспективне бюджетне планування у світовій практиці.</p> <p>9.5. Світовий досвід бюджетного прогнозування.</p> <p>9.6. Практика виконання бюджету у зарубіжних країнах.</p> <p>9.7. Управління державним боргом у світовій практиці.</p> <p>9.8. Світовий досвід організації бюджетного контролю.</p>	13
	Тренінг	4
Разом		100

8. ТРЕНІНГ З ДИСЦИПЛІНИ

Організація і проведення тренінгу (4 год.)

Тематика: Дослідження складових бюджетного менеджменту на прикладі окремого органу місцевого самоврядування (міста, села, селища).

Задання та структура тренінгу:

1. Проаналізувати порядок бюджетного планування.
2. Оцінити стан оперативного бюджетного управління.

3. Дослідити порядок проведення і результативність бюджетного контролю.

Зробити загальний висновок з виокремленням основних проблем бюджетного менеджменту в окремі території громаді та запропонувати пропозиції щодо їх вирішення.

9. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

У навчальному процесі застосовуються: лекції з використанням мультимедіапроектора та інших технічних засобів навчання; практичні заняття; індивідуальна та самостійна робота під керівництвом викладача; робота в Інтернет, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань.

У процесі вивчення дисципліни «Бюджетний менеджмент» використовуються наступні методи навчання:

- словесні (лекція, семінар, пояснення, бесіда, дискусія);
- наочні (презентації);
- практичні (розв'язання завдань, аналіз звітності та графічного матеріалу);
- проведення ситуативних, рольових та імітаційних ігор;
- кейс-метод (аналіз управлінських ситуацій, аналіз бюджетних показників).

У процесі вивчення дисципліни «Бюджетний менеджмент» використовуються наступні форми оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

Поточна форма оцінювання:

- поточне індивідуальне усне опитування;
- індивідуальне письмове опитування (самостійна робота, тестування);
- презентація командних (групових) проектів;
- презентація результатів самостійної роботи (реферати, есе, опитування).

Проміжна форма оцінювання:

- заліковий модуль 1;
- заліковий модуль 2 - оцінювання ректорської контрольної роботи;
- заліковий модуль 3 - оцінювання результатів КПЗ.

Підсумкова форма оцінювання – заліковий модуль 4 - екзамен.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних засобів встановлюються конкретні терміни. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-20 балів). Перескладання модулів проводиться у встановленому порядку.

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з

іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

10. КРИТЕРІЇ, ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Бюджетний менеджмент» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4 (екзамен)	Разом
20%	20%	20%	40%	100%
Опитування під час заняття (теми 1–4) – 10 балів за тему – макс. 40 балів. Самостійна робота (теми 1–4) – 2 бали за тему – макс. 8 балів. Модульна робота – макс. 52 бали.	Опитування під час заняття (теми 5–8) – 10 балів за тему – макс. 40 балів. Самостійна робота (теми 5–8) – 2 бали за тему – макс. 8 балів. Модульна робота – макс. 52 бали.	Підготовка КПЗ – макс. 40 балів. Презентація КПЗ – макс. 20 балів. Виконання завдань під час тренінгу – макс. 40 балів.	Тестові завдання (10 тестів по 2 бали за тест) – макс. 20 балів. Задачі (2 задачі) – по 30 балів, макс. 60 балів. Теоретичне питання – макс. 20 балів.	Підсумковий бал = оцінка за $3M1 \times 0,2 +$ оцінка за $3M2 \times 0,2 +$ оцінка за $3M3 \times 0,2 +$ оцінка за $3M4 \times 0,4$
Разом балів:				
максимально 100 балів	максимально 100 балів	максимально 100 балів	максимально 100 балів	максимально 100 балів

Форми і критерії оцінювання

Поточне опитування під час заняття:

9-10 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

7-8 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

4-6 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1-3 бали – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Самостійна робота:

2 бали – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, винесеним на самостійну роботу, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст завдань.

1 бал – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Модульна робота:

40–52 бали – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

25–39 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

10–24 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1–9 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

КПІЗ:*підготовка КПІЗ*

25–40 балів – зміст КПІЗ повністю відповідає встановленим вимогам, містить елементи самостійного дослідження.

10–24 бали – зміст КПІЗ в основному відповідає встановленим вимогам, можуть бути несуттєві неточності.

1–9 балів – на недостатньому рівні висвітлює проблему, яка досліджувалася, логічного не завершений аналіз і оцінка стану об'єкту дослідження; наведені авторські пропозиції і рекомендації є загальними (без урахування особливостей об'єкту дослідження) і недостатньо обґрунтованими; припускається значних помилок у розрахунках при розв'язанні практичних завдань роботи.

презентація КПІЗ

10–20 балів – під час презентації результатів виконаного КПІЗ демонструє знання і розуміння теми, викладає матеріал у логічній послідовності, показує вміння аналізувати і узагальнювати теоретичний і практичний матеріал та високий рівень підготовки презентації.

5–9 балів – матеріал презентує у логічній послідовності, робить певні узагальнення і висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускається незначних помилок у формулюванні термінів, категорій, розрахунках при розв'язанні практичних завдань, презентація роботи при цьому має незначні недоліки як за змістом, так і за оформленням.

1–4 бали – матеріал презентує фрагментарно, без логічної послідовності, презентація роботи при цьому має значні недоліки як за змістом, так і за оформленням.

Тренінг:

30–40 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст завдань тренінгу.

20–29 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

10–19 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.

1–9 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдань тренінгу, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Екзамен – вид підсумкового контролю, при якому засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу оцінюється від 0 до 100 балів як сума балів за виконані завдання. Екзаменаційний білет складається із:

тестів: 10 тестів, за правильну відповідь на кожен із яких студент може отримати 2 бали, що в підсумку дає максимально 20 балів;

2 бали – на тест надано правильну відповідь.

задач (практичних завдань): 2 задачі, за розв'язання кожної із яких студент може отримати від 0 до 30 балів, що в підсумку дає максимально 60 балів;

20–30 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв'язує практичне завдання і інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

10–19 балів – у достатньому обсязі володіє навчальним матеріалом, правильно розв'язує практичне завдання, але допускає несуттєві неточності та фрагментарно (без аргументації) інтерпретує отримані результати, демонструє самостійність виконання.

1–9 балів – не в повному обсязі володіє матеріалом, фрагментарно розв'язує практичне завдання, допускає суттєві неточності, поверхнево його викладає, недостатньо розкриває зміст поставлених питань.

теоретичного (проблемного) питання: 1 теоретичне питання, за відповідь на яке студент може отримати від 0 до 20 балів.

10–20 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, всебічно, самостійно та аргументовано його викладає під час відповіді, глибоко та всебічно розкриває зміст завдання.

1–9 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом, але не в повному обсязі, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст завдання, допускаючи при цьому суттєві неточності.

Шкала оцінювання:

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№	Найменування	Номер теми
1.	Індивідуальні завдання для самостійного виконання	1-9
2.	Навчально-методичні матеріали до вивчення курсу «Бюджетний менеджмент» для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». ЗУНУ, 2023. URL: https://moodle.wunu.edu.ua/course/view.php?id=281 .	1-9
3.	Бюджетний менеджмент: навч. посіб. / за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погріщук. Тернопіль: Крок, 2015. 522 с.	1-9
4.	Бюджетний менеджмент: підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погріщук. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 532 с.	1-9
5.	Мультимедійний проектор Epson EB-505, Прикладне програмне забезпечення загального призначення (засоби Microsoft Office)	1-9

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. António Afonso, José Carlos Coelho. Public finances solvency in the Euro Area. *Economic Analysis and Policy*. Volume 77. 2023. Pages 642-657. <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0313592622002351?via%3Dihub>.

2. Delestre Isaac, Miller Helen (2023). *Tax and public finances: the fundamentals*. The Institute for Fiscal Studies. 36 p. https://ifs.org.uk/sites/default/files/2023-08/IFS-Report-R270-Tax-and-public-finances-the-fundamentals_final.pdf.

3. Demianyshyn, V., Shuliuk, B. (2023). Formation and Use of the System of Financial Incentives for the Development of Partnership between the State and

Business. *Economic Studies* (Ikonomicheski Izsledvania), 32 (3), pp. 88-103. URL: https://www.iki.bas.bg/Journals/EconomicStudies/2023/2023-3/05_Bohdana-Shuliuk.pdf.

4. Emmerson Carl, Stockton Isabel (2022). *Outlook for the public finances*. The Institute for Fiscal Studies. 39 p. <https://ifs.org.uk/sites/default/files/2022-10/Outlook%20for%20the%20public%20finances.pdf>.

5. Fuhelo P., Zharikova O., Blishchuk K., Baranovska T., Gudzenko N. (2022). Financial support of territorial communities of Ukraine in the context of decentralization. *Independent Journal of Management & Production* (Special Edition ISE, S&P). Vol. 13 No. 3. <http://www.ijmp.jor.br/index.php/ijmp/article/view/1979>.

6. Kotina, H., Stepura, M., & Kondro, P. (2022). How does active digital transformation affect the efficiency of governance and the sustainability of public finance? The ukrainian case. *Baltic Journal of Economic Studies*, 8(1), 75-82. <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2022-8-1-75-82>.

7. Lobodina Z., Kizyma T., Demianyshyn V., Berezka K., Savchuk S. Participatory budgeting in the context of behavioural finances. *Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice*. 2022. Vol. 5 (46). С. 109–125. URL: <https://fkd.net.ua/index.php/fkd/article/view/3886/3661>.

8. *Modern Ukrainian financial science: theoretical paradigm & practical concept of public finance*. Monograph / V. Fedosov, A. Krysovatyu, V. Oparin, P. Yukhymenko. Draft2Digital Publishing House. Oklahoma City. 2018. 447 p.

9. Myskin, Y., & Vilchynskyi, O. (2023). Analysis of the stage of formation of the state financial policy of intensification of investment activity in Ukraine. *Economics & Education*, 8(1), 45-51. <https://doi.org/10.30525/2500-946X/2023-1-6>.

10. Ostrovska Halyna, Demianyshyn Vasyl, Maliuta Liudmyla, Sherstiuk Roman, Kuz Tetiana. Conception of an effective budget process and ways of improvement regional budget policy. *Journal of Advanced Research in Dynamical and Control Systems*, Vol. 12, 07-Special Issue, 2020, pp.1686-1690.

11. Radchenko, O. (2023). State management and financial support of innovations: the example of Ukraine. *Public Policy and Accounting*, (1(7)), 22–40. [https://doi.org/10.26642/ppa-2023-1\(7\)-22-40](https://doi.org/10.26642/ppa-2023-1(7)-22-40).

12. Slobodyanik Y., Zdyrko N., Kuzyk N., Sysiuk S., Benko I. (2022). Audit of public finances: methodological issues and the case of Ukraine. *Independent Journal of Management & Production* (Special Edition ISE, S&P). Vol. 13. No. 3. <https://doi.org/10.14807/ijmp.v13i3.1900>.

13. Tremblay J.-F. (Ed.). (2023). *The Forum of Federations Handbook of Fiscal Federalism*. Palgrave Macmillan Cham. <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-97258-5>.

14. Бюджетний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>.

15. Бюджетний менеджмент : підруч. / за ред. В. Г. Дем'янишина, Г. Б. Погрішук. Тернопіль: ТНЕУ, 2017. 532 с.

16. Дем'янишин В. Г., Костецький В. В., Дем'янишин В. В. Модернізація бухгалтерського обліку фінансових ресурсів у державному секторі в умовах реформування системи управління публічними фінансами та зміцнення фінансової безпеки суб'єктів господарювання. *Світ фінансів*. 2022. № 4 (73). С. 22-44. URL: <http://sf.wunu.edu.ua/index.php/sf/article/view/1556>.

17. Дем'янишин В. Г., Лободіна З. М., Горин В. П., Дем'янишин В. В. Методологічні підходи до дослідження державних фінансових ресурсів та фінансової безпеки суб'єктів господарювання в умовах реформування управління публічними фінансами. *Світ фінансів*. 2023. № 1 (74). С. 29-45.

18. Дем'янишин В. Г., Лободіна З. М., Костецький В. В., Дем'янишин В. В. Напрями розвитку інформаційних технологій в управлінні публічними фінансами, державними фінансовими ресурсами та фінансовою безпекою суб'єктів господарювання державного сектору. *Інноваційна економіка*. 2023. № 1. С. 58-70. URL: <http://inneco.org/index.php/inneco.ua/article/view/1015>.

19. Закон України «Про Кабінет Міністрів України» від 27.02.2014 р. № 794-VII (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-18>.

20. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 р. № 280/97-ВР (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>.

21. Закон України «Про місцеві державні адміністрації» від 09.04.1999 р. № 586-XIV (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14>.

22. Закон України, «Про Рахункову палату України» від 2.07.2015 р. № 576-VIII (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/576-19>.

23. Лободіна З. М., Дем'янишин В. Г., Кізима Т. О., Березька К. М., Кізима А. Я. Функціонування бюджетів участі: сучасний стан, тенденції модернізації та моделювання в умовах реформування публічних фінансів. *Вісник економіки*. 2022. Вип. 4. С. 8-27. URL: <http://visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj/article/view/1415>.

24. Наказ Міністерства фінансів України «Про бюджетну класифікацію» від 14.01.2011 р. № 11 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-11>.

25. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Порядку складання бюджетної звітності розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів, звітності фондами загальнообов'язкового державного соціального і пенсійного страхування» від 24.01.2012 р. № 44 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0196-12>.

26. Наказ Міністерства фінансів України і Головного управління Державного казначейства України «Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку виконання державного та місцевих бюджетів» від 10.12.1999 р. № 114 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0890-99>.

27. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

28. Положення про Державну казначейську службу України: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 15.04.2015 р. № 215 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/215-2015-п..>

29. Положення про Міністерство фінансів України : Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2014 р. № 375 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/375-2014-п>.

30. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ» від 28 лютого 2002 р. № 228 (зі змінами та доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-п>.

31. Про затвердження Положення про Державну аудиторську службу України : Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 3.02.2016 р. № 43 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/43-2016-п>.

32. Про затвердження Положення про організацію бухгалтерського обліку і звітності про виконання державного та місцевих бюджетів в органах Державної казначейської служби України: Наказ Міністерства фінансів від 1.10.2013 р. № 885 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1915-13>.

33. Про затвердження положень про Державну податкову службу України та Державну митну службу України: Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 6.03.2019 р. № 22721 (зі змінами і доповненнями). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/227-2019-п>.